

ΑΙ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΒΙΣΜΑΡΚ ΕΟΡΤΑΙ ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ.

ὑπὸ

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ Ν. ΡΟΥΚΗ.

(τέλος).

Ἡλῖος ἑαρινὸς χρυσίζει τὴν ἀνατείλασαν πρώτην Ἀπριλίου, ὥστε καὶ αὕτῃ ἡ φύσις ἐπροθυμεῖτο θερμὰ ν' ἀποστείλῃ τῷ ἰσχυρῷ τῆς γῆς συγχαρητήρια. Ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ ἀρχικαγκελαρίου πυρετώδης ἐπικρατεῖ ἡ κίνησις. Διότι ἂν αἱ πανηγύρεις τῆς παραμονῆς ἐξελίχθησαν διὰ τὰς ἀγυῖας καὶ τὰς πλατείας τοῦ Βερολίνου, αἱ τῆς κυρίως ἐπισήμου ἡμέρας ἔμελλον νὰ περιορισθῶσι μόνον ἐντὸς τῶν τεσσάρων τοίχων τοῦ πρίγκηπι τοῦ μεγάρου, πρὸ τοῦ ὁποῦ ἐν τούτοις πλῆθος λαοῦ πηγαινοέρχεται, διότι ἡ ἀστυνομία εἰς οὐδένᾳ ἐπιτρέπει νὰ σταθῇ μονίμως ἐκεῖ. Καὶ δικαίως. Διότι τότε εἶνε οἱ ἀπολαύσαντες τὸ προνόμιον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ ἐφορτίζοντος πανισχύρου ἀνδρὸς τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὥστε διὰ τὴν ἐλευθέραν κίνησιν τούτων μόνον καὶ τῶν ἀμαξῶν των, ἔδει νὰ εὐρυνθῇ ἡ ὁδὸς κατὰ τὸ διπλάσιον. Ἄρκει νὰ φαντασθῇ τις, ὅτι εἰς μίαν μόνην ἡμέραν ἐκοιμήθησαν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ πρίγκηπος 2322 τηλεγραφήματα περιλαμβάνοντα 76,733 λέξεις καὶ ἐκτὸς τούτων 2,100 συγχαρητήρια γράμματα! Διότι δὲν ὑπῆρξε πόλις γερμανικὴ οὐδὲ ἀποικία, ἥτις δὲν ἐώρτασεν ἐπισήμως καὶ πανδημῶς τὴν ἐορτὴν τοῦ πρωτοῦ τῆς γερμανικῆς ἐνότητος. Αὐταὶ αἱ ἐστεμμέναι κεφαλαὶ τῆς Εὐρώπης ἀνεμνήσθησαν τῆς ἐορτῆς τοῦ τιμίου μεσίτου καὶ ἔσπευσαν νὰ τῷ συγχαρῶσι δι' ἐπιστολῶν ἢ τηλεγραφημάτων, καὶ παρὰ τοὺς λευκοὺς κραταιοὺς μονάρχας προσετέθησαν αὐθημερὸν ὁ βασιλεὺς τοῦ Σιάμ καὶ ὁ Σουλτάνος τῆς Ζανζιβάρης. Καὶ εἶνε ἀπίστευτον, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἔτι πλειότερον ἄξιον μνείας, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν γερμανικῶν πόλεων, ἡ μόνη μὴ συγχαρεῖσα αὐτὸν ἐπισήμως διὰ τῶν ἀρχῶν τῆς ὑπῆρξε . . . τὸ Βερολῖνον! Διότι ἡ πρωτεύουσα τοῦ γερμανικοῦ κράτους ἔχει δημοτικὸν συμβούλιον αποτελούμενον ἐξ ἀδιαλλάκτων φιλελευθέρων, φιλοδωρεῖ δ' ἐκάστοτε τὸ κοινοβούλιον μὲ ἓνα ἢ δύο κοινωνιστάς, πέντε ἢ ἐξ φιλελευθέρους καὶ οὐδὲ ἓνα συντηρητικόν.

Ἀλλὰ δὲν ἔχασε βεβαίως οὔτε θέλγητρα οὔτε λαμπρότητα ἢ τελετὴ ἕνεκα τούτου. Τουναντίον δὲ οὐδεὶς θὰ ἐσκέπτετο τὴν παράλειψιν ταύτην, μεθ' ὅσας ἐνδείξεις λατρείας ἀπῆλυσεν ὁ Βίσμαρκ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἂν μὴ ὑπῆρχον αἱ χάρτιναι κακαὶ γλῶσσαι, αἱ ἐφημερίδες, αἵτινες τὸ παρετήρησαν, τὸ ἐσημείωσαν καὶ τὸ διελάλησαν ἀνὰ τὴν ὑφήλιον. Καὶ ἀληθῶς ἔπρεπε τις νὰ ἔχῃ τὴν περιέργειαν τῶν λάλων τούτων πλασμάτων τῆς ἀνθρωπίνης κακεντρεχείας διὰ νὰ σημειώσῃ τὴν παράλειψιν τῶν ἀρχῶν τῆς πρωτεύουσας, ὅταν τὸ πρωτεῦν τοῦ γερμανικοῦ κράτους πρόσωπον, ὁ δαφνοστεφής γέρον Αὐτοκράτωρ, ἔσυρε τὰ 87 αὐτοῦ ἔτη καὶ ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του μέχρι τῶν αἰθουσῶν τοῦ πιστοῦ συμβούλου του.

Εἶχον ἤδη ἀπο πρῶτας συγχαρῆς τὸν πρίγκηπα πάντες οἱ συγγενεῖς του, οἱ ἀπὸ τοῦ Φρειδερίκου φόν Βίσμαρκ, † τῷ 1859, καταγόμενοι, τοῦ καὶ ὡς ἱδρυτοῦ τῆς οἰκογενείας θεωρουμένου καθ' ὅσον καίτοι διαπρεπεῖς πρόγονοι τοῦ Βίσμαρκ ἀπὸ τῆς δωδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἀναφέρονται ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις, ἐν τούτοις ἡ οἰκογενειακὴ τάξις μέχρις αὐτοῦ μόλις ἐξηκριβώθη. Τῷ εἶχον οὗτοι ἐπιδώσει λαμπρὸν λεύκωμα, περιέχον τας φωτογραφίας ὅλων τῶν ἀπο

τοῦ προγόνου τούτου καταγομένων, οἵτινες „ἀείποτε, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ ἰδίου Βίσμαρκ, ἔσχον τὸ πλεονέκτημα ἐν παντὶ καιρῷ νὰ ὑπηρετήσωσι τοὺς Μαρκγράφους, τοὺς Ἐκλέκτορας τοῦ Βρανδεμβούργου, τοὺς βασιλεῖς τῆς Πρωσίας, καθὼς νῦν τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, πάντοτε μὲ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς τῆς πίστεως καὶ τῆς ὑποταγῆς“. Εἶχον ἤδη συγχαρῆς αὐτὸν καὶ τὰ μέλη τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ τὰ μέλη τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ, οἷς ἐκτάκτως συνηνώθησαν ἐπιτηδες ἐλθόντες οἱ πρωθυπουργοὶ ὅλων τῶν κρατῶν τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας καὶ εἶχεν ἤδη ἀπαγγεῖλει ὁ βαυαρὸς ὑπουργὸς φόν Λύντζ τὴν ἐπιδεικτικῶς ἐγκάρδιον προσφωνήσιν του, ὅτε περὶ ὥραν 11 π. μ. ἀφίκετο εἰς τὸ μέγαρον τοῦ ἀρχικαγκελαρίου ὁ αὐτοκράτωρ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ τοῦ μεγάλου Δουκὸς τῆς Βάδης καὶ ὅλων τῶν μελῶν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Πρωσίας.

Ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τοῦ Αὐτοκράτορος μετὰ τῆς ὑψηλῆς ἀκολουθίας του ἔσπευσεν ὁ πρίγκηψ εἰς προὑπάντησίν του καὶ συγκεκινημένος ἔκυψε νὰ τῷ ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα. Ἀλλ' ὁ πολὺς μονάρχης, ὁ σύρων ὀπισθεν τοῦ πάντα τὰ μέλη μᾶς ὀλοκλήρου δυναστείας εἰς τὸν οἶκον ἐνὸς πρὸ τριακονταετίας ἀσῆμου εὐγενίσκου τῆς Πομμερανίας, ἤγειρε τὸν ἀποπειρώμενον νὰ φιλήσῃ τὴν χεῖρά του πιστὸν σύμβουλον καὶ ἀνοιξὰς τὰς ἀγκάλας του περιεπτύχθη ἐγκαρδίως αὐτὸν καὶ τὸν ἡσπασθῇ ἐπανειλημμένως τρυφερώτατα. „Ἦτο ἀληθῶς ἱστορικὴ στιγμή, ἀναφωνεῖ ἡ Βορειογερμανικὴ Ἐφημερίς τῆς ἐσπέρας ἐκείνης· τὸ ἡσθάνοντο πάντες καὶ ἐκατομμύρια καρδιῶν ἀνὰ τὸ γερμανικὸν κράτος καὶ πάντα τὸν κόσμον θέλουσιν ἐπίσης τὸ αἰσθανθῇ“. Ἡ συγκίνησις τῶν παρισταμένων πάντων ἦτον ὑψίστη. Ὁ ἐνδοξότερος μονάρχης τῆς Εὐρώπης, ὁ ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας προσορισθεὶς νὰ δρέψῃ τὰς δάφνας τριῶν πολέμων καὶ νὰ ἐνώσῃ τὴν Γερμανίαν ὑπὸ τὸ σκήπτρόν του, ἐρρίπτετο εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, διὰ τῶν συμβουλῶν τοῦ ὁποῦ ἐλάμπρυνε τὸ στέμμα διὰ τῆς αἰγλῆς τόσων τροπαίων πολιτικῶν καὶ πολιτικῶν καὶ ἐπέζησε νὰ θεωρῆται κατὰ τὸ ἔσχατον αὐτοῦ γῆρας ἡ ἐγγύησις τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου. Καὶ ἡσπασθῇ αὐτὸν τρίς ἀπὸ βάρους καρδίας ἐπὶ παρουσίᾳ ὅλων τῶν διασημοτήτων τοῦ κράτους του, ἀφοῦ ἐπὶ εἰκοσιπενταετηρίδα σχεδὸν ἡσπασθῇ ὀλοφύχως τὰς ἰδέας καὶ γνώμας του. Μετὰ φωνῆς δὲ διακοπτομένης ὑπὸ τῆς συγκινήσεως τῷ εἶπε. „Σὰς εἶπον ἤδη ἐπανειλημμένως πόσον εὐγνωμονῶ ὑμῖν δι' ὅσα ἐπράξατε, ἀλλ' οὐδέποτε δύναται νὰ λεχθῇ τοῦτο ἀρκούντως, καὶ διὰ τοῦτο εἰμι εὐτυχής, ὅτι ἐπεφυλάχθην μοι ἡ χαρὰ νὰ σὰς τὸ εἶπω ἀπαξ ἔτι αὐτοπροσώπως καὶ κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν“. Λόγοι τοσοῦτον ἐγκάρδιοι, τοιαύτην ἡγεμονικὴν εὐγνωμοσύνην ἐκφράζοντες δικαίως συνεκίνησαν βαθύτατα πάντας καὶ ὑπὲρ πάντας ἐκείνον, πρὸς ὃν ἀπετεινόντο, ὅστις ἀπεκριθῇ: „Οὐδέποτε ἐγνώρισα μεγαλειτέραν εὐτυχίαν ἐκείνης τοῦ νὰ ὑπηρετῶ τὴν Ἰμ. Μεγαλειότητα καὶ τὴν χώραν· οὕτω δὲ θέλω ἐξακολουθεῖν καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου μου. Ὅ,τι ἐπράξα, ἡδυνήθην νὰ τὸ πράξω μόνον χάρις τῇ ἐμπιστοσύνῃ, ἣν ἡ Ἰμ. Μεγαλειότης μοι ἐχάρισε.“

Καὶ ἤδη ἀπεκαλύφθη ἡ εἰκὼν, ἣν ὁ αὐτοκράτωρ ἀπὸ

κοινοῦ μετα τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του ἐδώ-
ρησε τῷ πρίγκηπι ἐπὶ τῇ ἐβδομηκονταετηρίδι του. Εἰκὼν
ὠραία τοῦ Ἀντωνίου φὸν Βέρνερ, παριστῶσα τὴν ἀνακήρυξιν
τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου εἰς αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας
τῇ 18. Ἰανουαρίου 1871 ἐν Βερσαλλίαις. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς
εἰκόνος τὸ ὑπερήφανον παράστημά τοῦ Βίσμार्κ ἀναγινώ-
σκοντος τὸ κοινῇ ὑπὸ τῶν ὁμοσπόνδων ἡγεμόνων ὑπογεγραμ-
μένον ἔγγραφον τῆς προσφορᾶς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στέμμα-
τος τῷ βασιλεῖ τῆς Πρωσίας, συγκεντροῖ ἀμέσως τὰ βλέμ-
ματα τοῦ θεατοῦ. Ἔργον καλλιτεχνικώτατον καὶ δῶρον
πλήρες σημασίας, συνοδευθὲν δι' ἐπιστολῆς ἐτι σημαντικω-
τέρας. „Ἡ εἰς τοιαύτην ἐορτὴν συμμετοχὴ, γράφει ἰδιοχεί-
ρως ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ πρὸς τὸν Βίσμार्κ ὁ αὐτοκράτωρ,
εἶνε ἰδιαιτέρα χαρὰ δι' ἐμὲ καὶ τὸν οἶκόν μου, καὶ ἐπιθυ-
μοῦμεν διὰ τῆς συναποστελλομένης εἰκόνος νὰ ἐκφράσωμεν
μετὰ ποίων αἰσθημάτων εὐγνώμονος ἀναμνήσεως πράττομεν
τοῦτο· διότι αὕτη ἀναπαριστᾷ μίαν τῶν μεγαλειτέρων τῆς
ἱστορίας τοῦ οἴκου τῶν Χοχενζόλλερν στιγμῶν, ἥς ἀδύνατον
ν' ἀναμνησθῇ τις χωρὶς νὰ συλλογισθῇ συγχρόνως καὶ τὰς
Σὰς ὑπηρεσίας. Σὺ ἀγαπητέ μοι πρίγκηψ, γνωρίζεις πόσον
θέλει ἐπιζῆσει ἐν ἐμοὶ ἐν παντὶ καιρῷ ἡ πληρεστάτη ἐμπι-
στοσύνη, ἡ εὐκρινεστάτη συμπάθεια καὶ τὸ θερμότατον
αἰσθημα εὐγνωμοσύνης πρὸς Σέ. Διὰ τοῦ τίποτε λοιπὸν
τούτου. Σοὶ λέγω ὅτι οὐδέποτε ἀρκούντως συχνὰ ἐξέφρασα
πρὸς Σέ, καὶ στοχάζομαι, ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη θέλει φέρει πρὸ
τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ἀπωτάτων ἐτι ἀπογόνων Σου, ὅτι ὁ
Σὸς αὐτοκρατορικὸς ἡγεμὼν καὶ ὁ οἶκός του εἶχον πλήρη
συνείδησιν τοῦ τί Σοὶ ὀφείλομεν.

Με τοιοῦτους στοχασμοὺς καὶ αἰσθήματα περαίνω τὰς
γραμμὰς ταύτας, ὡς ὁ ὑπὲρ τὸν τάφον ἐτι Σὸς εὐγνώμων,
πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος Αὐτοκράτωρ καὶ Βασιλεὺς Γουλιέλ-
μος.“

Ἀλλ' ἐλησμονήσαμεν ἐκ τῶν παρισταμένων εἰς τὴν ἱστο-
ρικὴν ἐκείνην καὶ μεγαλοπρεπῇ σκηνήν, καθ' ἣν ἐν στέμμα
διπλοῦν καὶ κραταιὸν ἔκυπτεν εἰς τὰς ἀγκάλας ἐνὸς ἀνδρός,
ὁ ὁποῖος μέχρι πρὸ τριῶν δεκαετηρίδων ὡς μόνον ἀριστεῖον
ἔφερον ἐν μετάλλειον, ὅπερ ἔλαβε, διότι „ἔχει τὴν συνήθειαν
νὰ σώζῃ κάποτε καὶ τὴν ζωὴν κανενὸς ἀνθρώπου“, καθ' ἣν
ἡ ἰσχὺς τοῦ γένους ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ἀσφαλέτου δυνάμεως
τῆς μεγαλοφυΐας, ἐλησμονήσαμεν τὸν Τύραν, τὸν ἀχώριστον
τοῦ ἀρχικαγκελαρίου συνοδόν, τὸν πιστὸν σύντροφόν του,
ὅστις ἐπωνομάσθη „ὁ σκύλος τοῦ Κράτους“. Διότι μὰ τὸν
κύνα ὁ Τύρας δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ ὁ κύων τοῦ πρίγκηπος!
Κύων ἐνδοξός, διάσημος, ὀνομαστός, ἀπεικονισθεὶς εἰς γε-
λοιογραφίας, εἰκόνας καὶ ἀγαλματίδια, περιφερόμενος ἀείποτε
εἰς τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων μετὰ τῆς αὐτῆς ἀφελείας,
μεθ' ἧς καὶ ἀνὰ τὰς αἰθούσας τοῦ μεγάρου τοῦ κυρίου του,
μὴ λησμονηθεὶς οὐδὲ νῦν κατὰ τὰ γεννέθλια τοῦ πρίγκηπος.
Διότι ἐκ τῶν παντοίων καὶ ἀπείρων δώρων, ἅτινα ἔλαβεν ὁ
πρίγκηψ, οὐχὶ εὐκαταφρόνητος ἀριθμὸς προώριται τῷ Τύρᾳ.
Ἀπὸ τινων ἡμέρῶν ὅλα ὅσα προσηνέχθησαν τῷ Βίσμार्κ τῇ
πρώτῃ Ἀπριλίῳ ἐξετέθησαν ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ μεγάρου
τῶν Ἀρχιεκτόνων ἐν Βερολίνῳ, ὅπου δύναται τις νὰ θαυ-
μάσῃ τὴν ποικιλίαν τῶν δωρηθέντων καὶ τὴν πρωτοτυπίαν
πολλάκις τῶν δωρητῶν. Ἐκεῖ λοιπὸν εἶδομεν καὶ ὠραῖον
ἀνάκλιτρον μετὰ σκεπάσματος θερμοῦ, ἀφιερωμένον τῷ
Τύρᾳ διὰ τοῦ ἐξῆς πιστῶς, ἐφ' ὅσον ἦν δυνατόν, μεταφρα-
σθέντος ἐξαστίχου:

Τύρα, κάθου φρόνιμα, ἤσυχα, καλὰ,
Μύριζε προσεκτικὰ πάντα τὸν ἀγέρα,

Κάμε μάτια τέσσαρα, κάμε πλεῖδ' πολλὰ,
Φύλαγε τὸν πρίγκηπα νύχτα καὶ ἡμέρα·
Κι' ἐπειδὴ σὲ εἶδαμε πάντοτε ὡς τώρα
Ἀγρυπνον, πιστόν,
Γι' αὐτὸ 'σὲ χαρίζουμε κοντὰ 'ς τὰλλα δῶρα
Τὸν σοφῶν αὐτόν.

Ὁ Τύρας λοιπὸν αὐτὸς ἦν τὸ μόνον ἐμφυχον ὃν, ὅπερ
ἔσται τόσον πλησίον τῶν ἐνηγκαλισμένων ἰσχυρῶν. Ἐν σε-
βασμῇ ἀποστάσει ἴστατο ἡ οἰκογένεια τοῦ πρίγκηπος καὶ
τὰ μέλη τοῦ ὑπουργικοῦ καὶ ὁμοσπονδιακοῦ συμβουλίου μετὰ
τῶν ὑπουργῶν τῶν διαφόρων γερμανικῶν κρατῶν, ὧν ἕκα-
στος ἐκόμιζε καὶ τ' αὐτόγραφα πρὸς τὸν πρίγκηπα συγχα-
ρητήρια τοῦ ἡγεμόνος του.

Καὶ ὅταν μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησεν ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ
τῶν πριγκήπων, ἤρχισεν ἡ ἀκατάπαυστος προσέλευσις ἐπι-
τροπῶν. Καὶ ἐπληροῦτο ἡ οἰκία ἀνδρῶν καὶ δώρων καὶ
ἀπηγγέλλοντο προσφωνήσεις καὶ ἡναγκάζετο ὁ Βίσμार्κ ν'
ἀπαντᾷ εἰς ὅλας καὶ νὰ θλίβῃ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας χεῖρας,
αὐτὸς ὁ οὐδέποτε παριστάμενος εἰς τὰς ἐν τῇ αὐλῇ ἐορτὰς
καὶ ἀποφεύγων νὰ δέχεται καὶ τοὺς πρέσβεις αὐτοὺς ἐτι.
Ἀλλὰ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐλατρεύετο ὡς θεὸς καὶ ἡ ὁσμὴ τοῦ
περὶ αὐτὸν καιομένου θυμιάματος, ἂν μὴ ἡ κνίσσα τῶν θυ-
σιῶν ἡ τὸ πολῦτιμον τῶν ἀναθημάτων ἔκαμνον αὐτὸν προ-
σηγῇ καὶ ὡς εἰπεῖν δημοτικόν.

Καὶ ἀπὸ μέσου τοῦ πλήθους τῶν προσελθουσῶν ἐπι-
τροπῶν ἐκλέγοντες δι' ἀναφέρωμεν μόνον ὀλίγας. Μεταξὺ
δ' αὐτῶν βεβαίως τὴν πρωτίστην θέσιν πρέπει νὰ καταλάβῃ
ἡ κομίσασα τὸ ἀπὸ μέρους τοῦ ἔθνους δῶρον. Οἱ δημόσιοι
ἔρανοι εἶχον ἀποφέρει περὶ τὰ τρία καὶ ἡμισυ ἑκατομμύρ.
μαρκῶν. Διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἡγοράσθη τὸ οἰκογενειακὸν
τοῦ Βίσμार्κ κτήμα καὶ ἐξωφλήθησαν αἱ ἐπ' αὐτοῦ ὑποθή-
και, τὸ δὲ ὑπόλοιπον παρεδόθη τῷ Βίσμार्κ εἰς μετρητά,
ὅπως οὗτος ὀρίσῃ τὸν κοινωφελῆ σκοπόν, εἰς ὃν δύναται νὰ
χρησιμεύσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, ἀποτελοῦν τὸ ἐν τρίτον τοῦ
ὅλου. Ἡ σημασία τῆς ἐξωνήσεως τοῦ διὰ πολλῶν περιπε-
τειῶν περιελθόντος εἰς ξένας χεῖρας οἰκογενειακοῦ κτήματος
τοῦ Βίσμार्κ, διευπλώθη οὕτως ὑπὸ τοῦ προσφωνήσαντος
αὐτὸν κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν ἐγγράφων τῆς διττῆς ταύτης
τιμητικῆς προσφορᾶς προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν ἐράνων ἐπιτρο-
πῆς δουκὸς Ράτιβορ: „Ὡς ἡ Ὑμ. Ὑψηλότης συνεβάλετο
κατὰ πρῶτον λόγον, ὅπως ἐπιστραφῶσι τῇ Γερμανίᾳ μερίδες
τῆς χώρας τῆς ἀπωλεσθεῖσαι πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων,
οὕτως ἠδελύσαμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἐπανακτήσωμεν δι' Ὑμᾶς
τὴν μερίδα ἐκείνην τῶν οἰκογενειακῶν Ὑμῶν κτημάτων, ἥτις
εἶχεν ἀπωλεσθῇ ἐκ τῆς Ὑμετέρας κυριότητος. Ἐγοράσαμεν
λοιπὸν τὸ Σέγκλουζεν καὶ Σὰς προσφέρομεν αὐτὸ ὡς δῶρον“.

Οὐχ ἥσσονος ὅμως σημασίας συγχαρητήριος ἐπίσκεψις
ὑπῆρξεν ἡ ἐν σώματι γενομένη ὑφ' ὅλων τῶν ἐν ἐνεργείᾳ
στρατηγῶν, εἰς πεντήκοντα περίπου ἀριθμουμένων καὶ ἐχόν-
των ἐπὶ κεφαλῇς τὸν ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν καὶ τὸν
ἀρχηγὸν τῆς θαλασσοπόρου σωματοφυλακῆς, στρατηγὸν φὸν
Πάπε, ὅστις καὶ προσεφώνησε τὸν πρίγκηπα ἀπὸ μέρους τοῦ
στρατοῦ.

Ἀλλ' ἐκεῖναι ἰδίως αἱ ἐπιτροπαί, αἵτινες πάντως πλειό-
τερον βαρύνουσιν, ὡς ἀπορρέουσιν ἀπὸ ἐπιστημονικῶν σωμα-
τείων, ἐφ' ὧν ὁ πολιτικὸς ὄγκος οὐδεμίαν ἀσκεῖ ἐπιρροήν,
ἦσαν βεβαίως αἱ ἀπὸ διαφόρων γερμανικῶν πανεπιστημίων
κομίζουσαι διπλώματα, ἀναγορεύοντα τὸν πρίγκηπα ἐπίτιμον
διδάκτορα, ἡ τῆς βερολιναιῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν,
ἡ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, ἡ τῆς Ἀκαδημίας τῶν
ὠραίων Τεχνῶν καὶ ἡ τοῦ βερολιναιῶν Πανεπιστημίου. Πα-

σαι αὐται ἐπέδιδον τῷ πρίγκηπι καλλιτεχνικῶς ἐπεξεργασμένας προσαγορεύσεις καὶ προσεφώνουν λόγους πλήρεις ἐννοίας. Ἡ δὲ τοῦ βερολιναίου Πανεπιστημίου ἐπιτροπὴ προσεφώνησε τὸν πρίγκηπα διὰ τοῦ πρυτάνεως Δέρνβουργ λατινιστί! „Δυστυχῶς, ἀντεφώνησεν ὁ ἀρχικαγκελάριος, ἀδυνατῶ ν' ἀπαντήσω ἐν οὕτῳ κλασικῷ λατινικῷ, διότι ἐν μέσῳ τῶν λοιπῶν ἀσχολιῶν μου ἀπώλεσα τὰ λατινικά μου.“ Ἐξακολουθῶν δὲ παρωμοίασε τὰ πανεπιστήμια πρὸς τὰς Ἑστιάδας τὰς διατηρούσας ἄσβεστον τὸ πῦρ τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος. „Ὅτε ποτέ, εἶπεν ἀκολούθως, ἐκαθήμην εἰς τὸ δεύτερον πάτωμα τοῦ ἐδῶ Πανεπιστημίου . . . ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ εἶχον ἀπέναντί μου τὰ ἀνάκτορα τοῦ Αὐτοκράτορος, τότε βεβαίως, δὲν ἠδυνάμην νὰ προμαντεύσω, ὅτι ἤθελον ὑφωθῇ ποτε εἰς πρῶτον θεράποντα Αὐτοῦ. Ὅσον ἐξυφῶ ἐν ἐμαυτῷ τὴν ἀνάμνησιν ταύτην, τόσον πλεότερον ἐξυφῶ καὶ τὰ πανεπιστήμια ὡς φυτῶρια φρονήματος ἐθνικοῦ.“

Ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐκ φοιτητῶν ἐπιτροπὴν τῶν 19 πανεπιστημίων ὁ Βίσμαρκ ὑπῆρξεν αἰσθηματικώτατος καὶ ἔκλεισε τὴν ἀντιφώνησίν του συγκεκινημένος διὰ τῶν ἐξῆς λόγων. „Εἶμαι πρόθυμος ν' ἀποθάνω εὐχαρίστως, ὅταν βλέπω περὶ ἐμὲ τὴν νεότητά ταύτην“. Καὶ ἀληθῶς ἡ ἀκαδημαϊκὴ νεότης διέχυσεν ὅλην τὴν φαιδρότητα καὶ ζωηρότητα αὐτῆς ἐν τῷ μεγάρῳ καὶ μετήγγισεν αὐτὴν εἰς πάντας τοὺς ἐκεῖ. Οἱ γραφικῶς ἐνδεδυμένοι φοιτηταὶ ἔτριψαν σαλαμάνδραν πρὸς τιμὴν τῆς πρίγκηπισσης Βίσμαρκ καὶ ἐπρωταγωνίστησαν εἰς τὸ πρὸς πάντας τοὺς προσελθόντας παρατεθὲν ἐπὶ ποδὸς ἄριστον. Αἱ κατὰ τοῦτο προπόσεις ὑπῆρξαν θερμόταται καὶ τόσον ἐνθουσιῶδεις, ὥστε συχνότατα αἱ ζητωκραυγαὶ διέσχίζον τοὺς τοίχους καὶ ἐπλήρουν τὴν ὁδόν. Τῆς οἰκοδομητικῆς τὸ ἐγκώμιον τόσον δικαίως καὶ ἀληθῶς ἐπλεξεν ἐν τῶν μελῶν τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ συμβουλίου, ὥστε ὁ πρίγκηψ Βί-

μαρκ συγκινηθεὶς ἐπλησίασε λάθρα καὶ ἐπέθηκε δύο ἡχηρότατα φιλήματα ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς. Οἱ δὲ περιστάμενοι εἰς τὴν ἐκρηξὴν τῆς ἐγκαρδίου ταύτης συζυγικῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως λησμονήσαντες πᾶσαν ἐθιμοτυπίαν ἐξεργάγησαν εἰς χειροκροτήματα, ἀναφωνοῦντες „Εὖγε! Εὖγε!“

Οὕτω μέχρι τῆς τρίτης μετὰ μεσημβρίαν ὥρας ἐπανηγυρίσθη ἐν διαχύσει καὶ σπονδαῖς ἡ ἐπίσημος ἡμέρα ἀκριβῶς ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ, ἐν ἣ πρό τινων ἐτῶν ἀπεφασίσθησαν αἱ τύχαι τῆς Ἀνατολῆς ὑπὸ τοῦ βερολινείου Συνεδρίου. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καὶ τὰ ἐδέσματα ἐξηντλήθησαν καὶ ἡ ὁμήγουρις ἤρξατο μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀραιουμένη, μέχρις οὗ πάντες ἀπῆλθον καὶ ἀπέμεινε περὶ δειλὴν μόνος μετὰ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του ὁ γίγας πολιτικός. Καθ' ἣν ὥραν ὁ τοσούτων τιμῶν πληρωθεὶς καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀπολαύσας ἀφθόνων ἐνδείξεων τῆς λατρείας τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ ἔθνους του παρεκάθητο πλέον περὶ τὴν οἰκογενεϊκὴν τράπεζαν, ἐν τῇ πόλει τοῦ Βερολίνου οἱ θερμότεροί τῶν θαυμαστῶν του διωργάνουν φωτᾶφίαν ἀπὸ πρωτοβουλίας ὅλως ἰδιωτικῆς.

Οὕτως ἐώρτασεν ἡ Γερμανία τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἐβδομηκοστὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῶν γενεθλίων τοῦ ἀνδρός, περὶ οὗ παγκόσμιον φιλελεύθερον φύλλον ἔγραψε πρὸ τινος καιροῦ ἐν Λονδίνῳ: „Ἀπὸ 22 ἐτῶν ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ εἶνε ὁ πρωτεύων Γερμανός ἐν Γερμανίᾳ, ἀπὸ δὲ τῶν τελευταίων 16 ἐτῶν εἶνε ὁ πρωτεύων ἀνὴρ ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ἐν οὐδεμιᾷ προγενεστέρᾳ περιόδῳ τῆς πλήρους μεγαλουργημάτων ἱστορίας αὐτοῦ, ἔλαβέ ποτε οὕτως ἐπιβλητικὴν θέσιν, ὥς σήμερον κατέχει. Ἐπέζησεν ὅλων τῶν ἀντιπάλων του ἡ κατεσύντριψεν αὐτούς, ἵσταται ἄτρωτος καὶ μόνος ἐκεῖ, ὡς κολοσσὸς ἀπομεμονωμένος μετ' ὀλόκληρον μέρος τοῦ κόσμου ὡς βάθρον!“

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ.

Κατὰ τὸν Ε. ΛΕΓΚΟΥΒΕ.

II.

ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΩΜΕΝ ΚΑΘΩΣ ΟΜΙΛΟΥΜΕΝ;

Ὁ γνωστὸς φιλέλλην Σαιν-Μάρκ Γιραρδίνος συνήγου σκεπτικώτατον πνεῦμα μετ' αἰσθημάτων ἀβροτάτων, ἦν δὲ τρυφερώτατος καὶ ὁμιλητικώτατος φίλος καὶ πιστὸς ἄμα σύμβουλος. Ἀπαιτῶν τὴν πληρεστάτην ἀλήθειαν καὶ ἐλευθερίαν ἐν πάσῃ συζητήσει κατήντα ν' ἀρέσκηται καὶ εἰς σιώματα τῶν ἄλλων, κατὰ τοῦ ἰδίου μάλιστα διευθυγόμενα. Πρὸς ἄνθρωπον λοιπὸν τοιούτων ἐξέχων προτερημάτων ὑπέβαλον τὰς ἰδέας μου. Ἀφοῦ μὲ ἔχουσε μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ σοβαρότητος, μοι εἶπε: Δύνασαι, φίλε μου, νὰ εὐφολογήσῃς καὶ νὰ δείξῃς πνεῦμα περὶ τοῦ θέματος τούτου τόσον πολὺ, ὥστε νὰ προκαλέσῃς γενικὴν τῶν ἰδεῶν σου ἐπικρότησιν, ἀλλὰ σοβαρῶς νὰ διεξαγάγῃς τὸ ζήτημα δὲν δύνασαι. Ἡ ἀνάγνωσις δὲν εἶνε καμμία τέχνη· εἶνε φυσικὴ ἀσκήσις ἐνὸς φυσικοῦ ὄργανου καὶ οὐδὲν πλέον ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι καλῶς ἀναγινώσκοντες, ἀπαράλλακτα καθὼς ὑπάρχουσι καὶ κακῶς ἀναγινώσκοντες· ἀλλὰ τὸ προτέρημα τῶν πρώτων εἶνε δῶρον φυσικόν, εἶνε χάρις, εἶνε ἰδιώμα ἐπὶ τέλους, τέχνη ὅμως δὲν εἶνε. Βεβαίως ἡ ἀσκήσις πρὸς τελειοποίησιν τοῦ φυσικοῦ χαρίσματος τούτου δυνατόν

νὰ προϋποθέτῃ καὶ τὴν ὑπαρξίν μερικῶν χρησίων κανόνων· ὑπὸ ὅγειν ἢ λ. χ. ἐποφιν νὰ μὴ ἀναγινώσκωμεν πολὺ, καθὼς δὲν πρέπει καὶ πολὺ νὰ ὁμιλῶμεν, οὔτε ἀκόμη καὶ νὰ τρέχωμεν, οὔτε νὰ τρώγωμεν πάρα πολὺ· ὑπὸ καλαισθητικῆς ἐποφιν νὰ μὴ ἀναγινώσκωμεν φωνασκοῦντες οὔτε πολὺ ταχέως, διὰ νὰ προφθάνωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ νὰ ἐννοῶμεν τὰ ἀναγινωσκόμενα καθὼς καὶ οἱ ἀκούοντες ἡμᾶς. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν κεφαλαιωδῶν τούτων κανόνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἀπαιτοῦσιν ἄλλο, εἰμὶ ν' ἀπομνημονευθῶσι καθ' ἣν στιγμὴν καὶ συνιστῶνται, δὲν δυνάμεθα νὰ εφεύρωμεν καὶ ἄλλους ἀκριβεῖς καὶ σαφεῖς, ἐξ ἐκείνων δηλ. οἵτινες ἀποτελοῦσι τὰς ἀρχὰς μιᾶς τέχνης· ἡ κατὰ Σὲ τέχνη τῆς ἀναγνώσεως συνίσταται ἐκ τοῦ ἐξῆς μόνου ἄρθρου: *πρέπει ν' ἀναγινώσκωμεν καθαῶς ὁμιλοῦμεν*.

Ἦμην πεπεισμένος ὅτι αἱ ἀποφάνσεις αὐταὶ ἦσαν εἰλικρινέσταται ὁμολογίαι πεποιδήσεων ἀνθρώπου σπανίας καλαισθησίας. Πάντα δὲ ταῦτα ἐδικαιούμην νὰ ἐρμηνεύσω ὡς ἴδιον τοῦ ὁμιλοῦντος ἰσχυρισμόν, ὅτι γνωρίζει καλλίστην ἀνάγνωσιν, ἂν καὶ οὐδεμίαν πρὸς ἐκμάθησιν αὐτῆς κατέβαλε ποτε προσοχὴν ἢ προσπάθειαν· ἐπομένως δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκμάθῃ τις αὐτήν.

Εἶπον λοιπὸν αὐτῷ: